

Gezamenlijke verklaring van VIDS, VSG en KAMPOS
Standpunten m.b.t. de conceptwet
Raamwet Collectieve Rechten der Inheemse Volken en Tribale Volken
zoals geamendeerd op 31 januari 2023

Op vrijdag 10 februari 2023 zijn vertegenwoordigers van het Traditioneel Gezag der Inheemse volken en Tribale volken, vertegenwoordigd in hun organisaties VIDS (Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname), VSG (Vereniging van Saamaka Gezagsdragers) en KAMPOS (KAMPOS Samenwerkingsverband van Tribale Volken in Suriname), bijeengewees in een plechtige krutu te Powakka, district Para, om te praten over de huidige situatie met betrekking tot de wettelijke erkenning van de collectieve rechten, in het bijzonder de grondenrechten, van de Inheemse volken en Tribale volken.

Bij deze krutu is afgesproken dat er een standpunt aan de Regering en de Nationale Assemblee zal worden gepresenteerd over de conceptwet “Collectieve Rechten van Inheemse Volken en Tribale Volken”, hetgeen bij deze wordt gedaan, in aanvulling op de eerdere slotverklaring van voornoemde krutu (aangehecht ter informatie).

Tegen deze achtergrond stellen wij ons op de volgende standpunten met betrekking tot de conceptwet Collectieve Rechten zoals geamendeerd op 31 januari 2023, waarbij we ons beperken tot de hoofdzaken en ons het recht voorbehouden om waar nodig nadere opmerkingen te maken in de toekomst:

1. Wij staan erop, en zullen ervoor waken, dat deze Raamwet Collectieve Rechten conform de **hoogste internationale standaarden, inclusief de bepalingen van de rechtsvonnissen van het Inter-Amerikaans Hof voor de Rechten van de Mens tegen de Staat Suriname** dient te zijn. Elke sub-standaardbepaling die niet conform de internationale standaarden met betrekking tot de rechten van Inheemse volken en Tribale volken is, zullen wij op alle ons ten dienste staande middelen binnen wettelijke grenzen bestrijden, inclusief via publiciteit bij, en/of rechtsgang naar, nationale en internationale mensenrechtenlichamen.

2. In de begripsbepalingen onder artikel 3 lid 1 letter d sub (i) van de geamendeerde conceptwet is er een toevoeging dat de collectieve eigendomsrechten beperkt mogen worden. Voorts is er in artikel 2 daarbovenop nog een nieuw lid 4 toegevoegd dat onze collectieve rechten beperkt zouden mogen worden. We zien dit als een dubbele beperking, en ook nog discriminatoir want deze beperking wordt heel specifiek, bij wet, aan Inheemse volken en Tribale volken opgelegd en dat is op zichzelf een zeer discriminatoire benadering. Voornoemde geamendeerde begripsbepalingen doen zowel het doel van de wet als de rechtsbescherming van Inheemse volken en Tribale volken voor wat betreft hun grondgebieden teniet. Wij benadrukken nogmaals dat dit volstrekt onacceptabel is. Concreet eisen wij dat de **beperkingen in artikel 2 lid 4 en vooral die in artikel 3 lid 1 letter d sub (i) worden verwijderd**.
3. We merken dat in artikel 4 lid 1 (over Grondenrechten) de toevoeging van “indicatieve kaarten” is weggehaald, in vergelijking met de ontwerpwet zoals ingediend door president Santokhi in juni 2021. Dit is niet acceptabel omdat op deze manier er niet eens een indicatie is om welke woon- en leefgebieden van de Inheemse volken en Tribale volken het gaat, en er dan ook geen rechtszekerheid wordt gegeven over deze gebieden. Zelfs al zijn het indicatieve kaarten die later bij wet gewijzigd kunnen worden, hebben we die basisrechtszekerheid nu direct dringend nodig, en dat is precies wat in de voornoemde rechtsvonnissen tegen de Staat Suriname verplicht is gesteld. Het is onacceptabel dat deze rechtsonzekerheid blijft voortbestaan. Concreet moet de zinsnede uit de oorspronkelijke conceptwet dus **wederom in de wet worden opgenomen** aan het eind van artikel 4 lid 1: “1. De Inheemse volken en Tribale volken hebben grondenrechten op hun onderscheidenlijke traditionele woon- en leefgebieden **welke zijn aangegeven op de aan deze wet aangehechte indicatieve kaarten**”.
4. We merken verder, en dit is absoluut verwerpelijk, dat er een toevoeging is bijgekomen als nieuw lid 3 onder artikel 4, namelijk dat er nog “... voorwaarden m.b.t. de aanvraag en verkrijging van collectieve grondenrechten...” zullen moeten worden vastgesteld, in de toekomstige wet waarmee de omvang en begrenzing van de bedoelde woon- en leefgebieden definitief zullen worden vastgesteld. Dit is absoluut onacceptabel, omdat:
 - a. Hiermee wordt gezegd dat ondanks deze wet, de grondenrechten toch nog moeten worden aangevraagd en verkregen. “*That completely beats the purpose*”; het is een tenietdoening van de hele erkenning van de grondenrechten als we ondanks deze wet en de wettelijke verplichtingen van de Staat Suriname, toch nog steeds onze internationaal erkende rechten moeten “aanvragen en verkrijgen”. Indien dit amendement zou worden goedgekeurd, heeft dit tot gevolg dat deze wet wederom geen invulling geeft aan de verplichtingen waar de Staat Suriname aan onderhevig is, aangezien de grondenrechten dan dus nog steeds **niet** zijn erkend en er nog steeds geen rechtsbescherming voor de Inheemse volken en Tribale volken is. Een dergelijk amendement, indien

goedgekeurd, zullen wij dus zeer zeker nationaal en internationaal aan de kaak stellen. Grondenrechten zijn mensenrechten en zijn inherent aan Inheemse volken en Tribale volken. Zij worden niet verkregen noch aangevraagd, maar moeten, in dit geval door de Staat Suriname, wettelijk worden erkend. Suriname is immers herhaaldelijk door het Inter-Amerikaans Hof voor de Rechten van de Mens hiertoe veroordeeld.

- b. Bovendien wordt de werking van dit artikel met dit amendement afhankelijk gemaakt van een toekomstige wet die nog niet eens in ontwerp klaarligt. Ook dat is onacceptabel. We begrijpen dat deze wet een Raamwet is maar het moet toch wel minstens een basis-rechtsbescherming bieden, hetgeen o.i. zou komen door tenminste de indicatieve kaarten toe te voegen als te zijn de gebieden waarover met deze Raamwet grondenrechten zijn erkend. De definitieve nauwkeurige vaststelling kan dan iets later komen maar onze gebieden moeten in principe wel reeds wettelijk erkend worden.

Kortom, wij verwerpen dit amendement en eisen dat dit amendement, zijnde in strijd met onze internationaal erkende mensenrechten en in strijd met de verplichtingen van de Staat Suriname, **met name artikel 4 nieuw lid 3, volledig wordt verwijderd.**

5. Artikel 7 over de voorgestelde Grondenrechtenkamer is voor ons een zorgpunt en zelfs een potentiële nieuwe schending van onze collectieve rechten; dat was het reeds in het eerste herziene concept zoals ingediend door de President in juli 2021. Ons zorgpunt is dat een goed geschillenbeslechtsorgaan volledig onpartijdig en ook deskundig moet zijn. Onze ervaring is dat er heel weinig deskundigheid en ervaring in Suriname aanwezig is als het aankomt op de collectieve rechten van Inheemse volken en Tribale volken, en dat er weinig mensen zijn die echt onpartijdig zijn, hetzij vanwege politieke of economische banden en belangen. De beoordelingscriteria voor het beslechten van geschillen en de zwaarte van argumenten (bijvoorbeeld afweging van individuele versus gemeenschapsbelangen en economische versus culturele belangen), zijn in dergelijke gevallen niet slechts wat in de Surinaamse wet is vastgelegd (wat in dit geval heel minimaal is!) maar er spelen aspecten mee zoals onze traditionele en spirituele binding met onze grondgebieden en onze afhankelijkheid van de natuur in relatie tot onze cultuur en identiteit. Er gaan afwegingen gemaakt moeten worden tussen individuele rechten en belangen, en collectieve rechten en belangen van hele volken en gemeenschappen. Zal zo een nieuw orgaan daar wel toe in staat zijn, echt onpartijdig en deskundig?

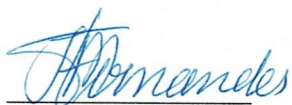
Concreet stellen wij voor **dat dit artikel 7 wordt uitgebreid met een bepaling** dat deze Grondenrechtenkamer zal moeten voldoen aan de hoogst mogelijke vereisten en normen van het internationaal recht, in het bijzonder wat betreft de beslechting van geschillen de rechten van Inheemse volken en Tribale volken rakende, en dat deze Grondenrechtenkamer onafhankelijk, onpartijdig en deskundig moet zijn, en dat het Traditioneel Gezag der Inheemse Volken en der Tribale Volken afgevaardigden zullen

voordragen die op gelijkwaardige basis met andere voorgedragen personen in dat orgaan en eventuele afgeleide organen zullen kunnen participeren.

6. Naast deze bezorgdheden genoemd in het vorig punt, zien we een onacceptabele toevoeging in artikel 9 van de geamendeerde versie, namelijk een nieuw lid 7 van artikel 9, waaruit begrepen wordt dat de voorgaande leden 1 tot en met 6 in geval van eventuele geschillen over voorheen reeds bestaande rechten van derden (bijvoorbeeld individuen of bedrijven die een beschikking of concessie in onze gebieden hebben), pas van kracht worden als de wet voor de definitieve vaststelling van de traditionele woon- en leefgebieden in werking zal zijn getreden. Dat betekent dat er geen onderhandeling kan plaatsvinden en dat de rechten van derden gewoon gehandhaafd blijven en niet worden opgeschort, zolang die toekomstige wet er nog niet is! En zoals eerder gesteld kan dat, zelfs opzettelijk, wel eens jaren gaan duren. **Concreet eisen wij dus dat artikel 9 lid 7 volledig wordt geschrapt.**
7. Tenslotte vragen wij dat er geen verdere vertraging of nieuwe commissies en dergelijke worden ingesteld teneinde de behandeling van de conceptwet Collectieve Rechten verder te vertragen, maar dat er op de meest korte termijn wordt overgegaan tot de wettelijke erkenning van onze collectieve rechten op het allerhoogste niveau van internationale standaarden en verplichtingen van de Staat Suriname.
8. Ook herhalen wij de eerdere stellingname zoals verwoord in de slotverklaring van onze krutu van 10 februari 2023, namelijk dat de conceptwet "Grondconversie" niet verder kan worden behandeld of goedgekeurd alvorens de collectieve rechten in het bijzonder grondenrechten, van de Inheemse volken en Tribale volken wettelijk zijn erkend en beschermd.

We geven uitdrukkelijk aan dat we de beraadslagingen in de Nationale Assemblee over deze conceptwet zeer nauwgezet zullen volgen, en van elke volksvertegenwoordiger zullen analyseren wat hun stellingname is. Nu zullen we zien en horen wie, en welke politieke partijen, daadwerkelijk onze rechten willen erkennen, respecteren en beschermen, en wie niet. Het uur van de waarheid is aangebroken en die waarheid zal bij de eerstvolgende verkiezingen absoluut worden meegenomen.

Paramaribo, 28 maart 2023

Mw. Muriel Fernandes
Voorzitter VIDS

Mw. Natasia Donoe
Secretaris Stichting Bureau VSG

Mw. Tina Henkie
Voorzitter KAMPOS